

© Ελληνική Δημοκρατία, 2019. Ανεπίσημη μετάφραση που πραγματοποιήθηκε από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ). [Η μετάφραση έχει δημοσιευτεί στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ]. Η μετάφραση αυτή δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

© Hellenic Republic, 2019. Unofficial translation made by the Greek National Commission for Human Rights (GNCHR). [Translation already published on the official website of the GNCHR]. This translation does not bind the Court.

© République Hellénique, 2019. Cette traduction non officielle a été faite par la Commission Nationale Hellénique pour les Droits de l'Homme (CNHHDH). [Traduction déjà publiée sur le site Internet officiel de la CNHHDH]. Elle ne lie pas la Cour.

Θεματικό Δελτίο – Δουλεία, ειλωτεία και αναγκαστική εργασία

Μάιος 2019

Αυτό το θεματικό δελτίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο και δεν είναι εξαντλητικό

Δουλεία, ειλωτεία και αναγκαστική εργασία

Το **άρθρο 4 (απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων)** της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#) προβλέπει ότι:

- «1. Ουδείς δύναται να κρατηθή εις δουλείαν ή ειλωτεϊαν.
2. Ουδείς δύναται να υποχρεωθή εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν.
3. Δεν θεωρείται ως «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» υπό την έννοιαν του παρόντος άρθρου :
 - α) πάσα εργασία ζητούμενη παρά προσώπου κρατουμένου συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 5 της παρούσης Συμβάσεως ή κατά την διάρκειαν της υπό όρους απολύσεώς του·
 - β) πάσα υπηρεσία στρατιωτικής φύσεως ή, εις την περίπτωσιν των εχόντων αντιρρήσεις συνειδήσεως εις τας χώρας όπου τούτο αναγνωρίζεται ως νόμιμον, πάσα άλλη υπηρεσία εις αντικατάστασιν της υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας·
 - γ. πάσα υπηρεσία ζητούμενη εις περίπτωσιν κρίσεων ή θεομηνιών, αι οποίαι απειλούν την ζωήν ή την ευδαιμονίαν του συνόλου·
 - δ. πάσα εργασία ή υπηρεσία απαρτίζουσα μέρος των τακτικών υποχρεώσεων του πολίτου.»

Οικιακοί βοηθοί

[Siliadin κατά Γαλλίας](#)

26 Ιουλίου 2005

Η προσφεύγουσα, πολίτης του Τόγκο που έφτασε στη Γαλλία το 1994 προκειμένου να σπουδάσει, αναγκάστηκε να εργαστεί ως οικιακή βοηθός σε ένα ιδιωτικό σπίτι στο Παρίσι. Αφού της κατάσχεσαν το διαβατήριο, εργαζόταν χωρίς αμοιβή

δεκαπέντε ώρες την ημέρα, χωρίς ρεπό, για πολλά χρόνια. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι υπήρξε θύμα οικιακής δουλείας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν θύμα δουλείας, γιατί οι εργοδότες της, παρά το γεγονός ότι ασκούσαν έλεγχο σε αυτήν, δεν είχαν «γνήσιο δικαίωμα νόμιμης ιδιοκτησίας πάνω της, μειώνοντας τη νομική υπόστασή της σε αντικείμενο». Ωστόσο, έκρινε ότι το ισχύον τότε ποινικό δίκαιο δεν την είχε προστατεύσει επαρκώς και ότι, μολονότι ο νόμος τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, δεν είχε εφαρμοστεί στην περίπτωση της. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι η προσφεύγουσα κρατήθηκε σε κατάσταση ειλωτείας, κατά **παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση δουλείας, ειλωτείας και αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

C.N. και V. κατά Γαλλίας (προσφυγή υπ' αριθμ. 67724/09)

11 Οκτωβρίου 2012

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στους ισχυρισμούς δύο ορφανών αδερφών από το Μπουρούντι, ηλικίας δεκαέξι και δέκα ετών, για ειλωτεία και αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία (μη αμειβόμενες οικιακές εργασίες στο σπίτι του θείου και της θείας τους).

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση δουλείας και αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης, αναφορικά με την πρώτη προσφεύγουσα, καθώς το Κράτος δεν είχε θεσπίσει ένα νομοθετικό και διοικητικό πλαίσιο που να επιτρέπει την αποτελεσματική καταπολέμηση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας. Επιπλέον, έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4**, αναφορικά με την πρώτη προσφεύγουσα, σχετικά με την υποχρέωση του Κράτους να διεξάγει αποτελεσματική έρευνα σε περιπτώσεις ειλωτείας και αναγκαστικής εργασίας. Τέλος, το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4**, αναφορικά με τη δεύτερη προσφεύγουσα. Το Δικαστήριο έκρινε, συγκεκριμένα, ότι η πρώτη προσφεύγουσα υποβλήθηκε σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, καθώς αναγκάστηκε να εκτελέσει, υπό την απειλή της απομάκρυνσής της στο Μπουρούντι, δραστηριότητες που θα χαρακτηρίζονταν ως εργασία εάν εκτελούνταν από έναν αμειβόμενο επαγγελματία – η «αναγκαστική εργασία» έπρεπε να διακριθεί από τις δραστηριότητες που αφορούν στην αμοιβαία οικογενειακή βοήθεια ή τη συγκατοίκηση, λαμβανομένων υπόψη ιδίως της φύσης και του όγκου της επίμαχης δραστηριότητας. Το Δικαστήριο θεώρησε επίσης ότι η πρώτη προσφεύγουσα περιήλθε σε καθεστώς ειλωτείας, στο βαθμό που της είχε δημιουργηθεί η αίσθηση ότι η κατάστασή της ήταν οριστική, χωρίς πιθανότητα να μεταβληθεί. Το Δικαστήριο έκρινε τελικά ότι η Γαλλία δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του Άρθρου 4 της Σύμβασης για την καταπολέμηση της αναγκαστικής εργασίας.

C.N. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 4239/08)

13 Νοεμβρίου 2012

Αυτή η υπόθεση αφορούσε μια γυναίκα, πολίτη Ουγκάντας, η οποία ισχυρίστηκε ότι υπήρξε θύμα οικιακής ειλωτείας καθώς αναγκάστηκε να εργαστεί ως εσωτερική φροντίστρια.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση δουλείας και καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης. Έκρινε ότι το νομοθετικό πλαίσιο σε ισχύ στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, δεν παρείχε πρακτική και αποτελεσματική προστασία από τη μεταχείριση που ήταν αντίθετη στο Άρθρο 4. Ελλείπει ειδικής νομοθεσίας, η οποία να ποινικοποιεί την οικιακή ειλωτεία, η διερεύνηση των ισχυρισμών της προσφεύγουσας ήταν αναποτελεσματική.

Κawogo κατά Ηνωμένου Βασιλείου

3 Σεπτεμβρίου 2013 (Απόφαση διαγραφής)

Η προσφεύγουσα, πολίτης Τανζανίας που έφτασε στο Ηνωμένο Βασίλειο με θεώρηση (βίζα) εργασίας σε ισχύ μέχρι το Νοέμβριο του 2006, εξαναγκάστηκε να εργάζεται καθημερινά για τους γονείς του πρώην εργοδότη της, από τις 7:00 π.μ. έως τις 22:30 μ.μ., χωρίς αμοιβή για πολλούς μήνες, μετά τη λήξη της βίζας της. Κατάφερε να διαφύγει τον Ιούνιο του 2007. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι είχε υποβληθεί σε αναγκαστική εργασία.

Το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τους όρους της δήλωσης της βρετανικής Κυβέρνησης και των μέσων εξασφάλισης της συμμόρφωσης με τις αναφερόμενες σε αυτήν δεσμεύσεις, **διέγραψε** την προσφυγή από τον κατάλογο των υποθέσεων, δυνάμει του άρθρου 37 (διαγραφή των προσφυγών) της Σύμβασης.

Ποινή κοινωνικής εργασίας για διοικητικές παραβάσεις

Εκκρεμούσα προσφυγή

Τιπουν κατά Ρωσίας (υπ' αριθμ. 29442/18)

Προσφυγή που κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση της Ρωσίας στις 15 Ιανουαρίου 2019. Ο προσφεύγων σε αυτή την υπόθεση είχε καταδικαστεί σε τριάντα ώρες κοινωνικής εργασίας γιατί είχε πάρει μέρος σε παράνομο αγώνα ράλι. Δεν υπηρέτησε την ποινή του και σε ξεχωριστές διαδικασίες, καταδικάστηκε για απείθεια με μία ποινή η οποία είχε επιβληθεί σε μία υπόθεση του Ομοσπονδιακού Κώδικα Διοικητικών Παραβιάσεων και καταδικάστηκε σε κράτηση τριών ημερών.

Το Δικαστήριο κοινοποίησε την προσφυγή στην Κυβέρνηση της Ρωσίας και διατύπωσε ερωτήσεις στα μέρη υπό το Άρθρο 4 (απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων), το Άρθρο 5 παρ.1 (δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια), το Άρθρο 6 παρ.1 (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη), το Άρθρο 7 (μη επιβολή ποινής άνευ νόμου), το Άρθρο 10 (ελευθερία έκφρασης) και το Άρθρο 11 (ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι) της Σύμβασης.

Επαγγελματικές υπηρεσίες (δικηγόροι, γιατροί κλπ)

Van der Mussele κατά Βελγίου

23 Νοεμβρίου 1983

Ο προσφεύγων, ασκούμενος δικηγόρος, κλήθηκε να παρέχει δωρεάν νομική βοήθεια σε άπορους κατηγορούμενους. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι αυτή η υποχρέωση αποτελούσε αναγκαστική εργασία.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης. Η δωρεάν νομική βοήθεια την οποία κλήθηκε ο προσφεύγων να παράσχει ήταν συνδεδεμένη με το επάγγελμά του. Ο προσφεύγων επωφελήθηκε από ορισμένα πλεονεκτήματα, όπως το αποκλειστικό δικαίωμα παράστασης στα δικαστήρια, ενώ η παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας συνέβαλε στην επαγγελματική του κατάρτιση. Επιπλέον, η δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας σχετίζεται με ένα ακόμη δικαίωμα της σύμβασης - Άρθρο 6, παρ. 1 (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη) - και θα μπορούσε να θεωρηθεί μέρος των «τακτικών υποχρεώσεων του πολίτη» που προβλέπονται στο Άρθρο 4 παρ. 3, της Σύμβασης. Τέλος, η υποχρέωση να υπερασπίζεται τους ανθρώπους αμισθί δεν άφηνε τον προσφεύγοντα χωρίς επαρκή χρόνο για αμειβόμενη εργασία.

Steindel κατά Γερμανίας

14 Σεπτεμβρίου 2010 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, οφθαλμίατρος που διατηρούσε ιδιωτικό ιατρείο, ισχυρίστηκε ότι υποχρεώθηκε να συμμετάσχει σε πρόγραμμα παροχής υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης που οργανώθηκε από δημόσιο φορέα.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη. Διαπίστωσε, ειδικότερα, ότι η επίδικη υποχρέωση βασιζόταν στην έννοια της επαγγελματικής και πολιτικής αλληλεγγύης με στόχο την αποφυγή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Επιπλέον, η επιβολή στον προσφεύγοντα υπηρεσίας έξι ημερών για περίοδο τριών μηνών δεν ήταν δυσανάλογη. Οι υπηρεσίες τις οποίες ο προσφεύγων κλήθηκε να παράσχει δεν συνιστούσαν «υποχρεωτική ή αναγκαστική εργασία».

Mihal κατά Σλοβακίας

28 Ιουνίου 2011 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, δικαστικός επιμελητής, δεν έλαβε καμία αποζημίωση για τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε για την εκτέλεση μιας δικαστικής απόφασης. Ισχυρίστηκε ότι η παντελής απουσία αποζημίωσης για εργασία που είχε επιτελέσει συνιστούσε αναγκαστική εργασία.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη. Έκρινε ότι η επιβάρυνση για τον προσφεύγοντα δεν ήταν υπερβολική, δυσανάλογη ή άλλως μη επιτρεπτή.

Bucha κατά Σλοβακίας

20 Σεπτεμβρίου 2011 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, δικηγόρος ο οποίος διορίστηκε για να εκπροσωπήσει έναν πελάτη στο πλαίσιο δωρεάν νομικής βοήθειας, ισχυρίστηκε ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο, αντίθετα με την πρακτική σε άλλες όμοιες υποθέσεις, δεν του επιδίκασε αποζημίωση για τα έξοδα συμμετοχής του στην προφορική ακρόαση ενώπιόν του.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη.

Graziani-Weiss κατά Αυστρίας

18 Οκτωβρίου 2011

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στην υποχρέωση των δικηγόρων στην Αυστρία (ή των συμβολαιογράφων, αλλά όχι άλλων κατηγοριών προσώπων με νομική εκπαίδευση), να ενεργούν, αμισθί, ως δικαστικοί συμπαραστάτες ατόμων που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες. Ο προσφεύγων, εν ενεργεία δικηγόρος, είχε ενημερωθεί ότι τα αυστριακά δικαστήρια σχεδίαζαν να τον διορίσουν ως νόμιμο δικαστικό συμπαραστάτη ενός ψυχικά πάσχοντα προσώπου. Σύμφωνα με τα δικαστήρια, ούτε η ένωση δικαστικών συμπαραστατών ούτε κάποιος άλλος συγγενής του προσώπου ήταν σε θέση να αναλάβουν τη δικαστική συμπάρσταση του προσώπου.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση των καταναγκαστικών έργων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης. Παρατήρησε ότι μεταξύ των επαγγελματικών ομάδων εν ενεργεία δικηγόρων, των οποίων τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις ρυθμιζόνταν με ειδικούς νόμους και κανονισμούς, και των ομάδων λοιπών προσώπων, που έχουν ακολουθήσει νομικές σπουδές ή ακόμη έχουν λάβει νομική επαγγελματική κατάρτιση αλλά δεν ασκούσαν το επάγγελμα του δικηγόρου, υφίσταται μια σημαντική διαφορά. Συνεπώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι αναφορικά με το διορισμό δικαστικών συμπαραστατών σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η νομική εκπροσώπηση είναι αναγκαία, οι επαγγελματικές ομάδες δικηγόρων και συμβολαιογράφων και οι άλλα πρόσωπα που έχουν λάβει νομική εκπαίδευση δεν βρίσκονταν σε σχετικά όμοια κατάσταση.

Adigüzel κατά Τουρκίας

6 Φεβρουαρίου 2018 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, δημόσιος υπάλληλος που εργαζόταν σε δημοτική αρχή ως ιατρός εργασίας και ιατροδικαστής, ισχυρίστηκε ότι ήταν υποχρεωμένος να εργάζεται εκτός του προβλεπόμενου ωραρίου εργασίας, χωρίς να αμείβεται.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτη** την προσφυγή ως *ratione materiae* αβάσιμη δυνάμει του Άρθρου 4 της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 4 της Σύμβασης. Έκρινε, ειδικότερα, ότι επιλέγοντας ο προσφεύγων να εργαστεί ως δημόσιος υπάλληλος για το Δήμο πρέπει να γνώριζε από την αρχή ότι θα υποχρεωνόταν να εργάζεται εκτός νόμιμου ωραρίου, χωρίς αμοιβή. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι δεν προβλεπόταν κάποια χρηματική αποζημίωση, ο προσφεύγων μπορούσε να έχει πάρει αντισταθμιστικά ορισμένες ημέρες άδεια, τις οποίες ποτέ δεν ζήτησε. Επομένως, δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι υπέστη δυσανάλογη επιβάρυνση. Ο κίνδυνος παρακράτησης του μισθού του ή ακόμη και απόλυσής του για άρνηση απασχόλησης εκτός νομίμου ωραρίου δεν επαρκούσε για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η εργασία είχε απαιτηθεί υπό την απειλή «ποινής». Υπό το φως των ανωτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι συμπληρωματικές υπηρεσίες που κλήθηκε να παράσχει ο προσφεύγων δεν συνιστούσαν «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία».

Στρατιωτική Θητεία ή εναλλακτική πολιτική υπηρεσία

W., X., Y. και Z. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 3435-3438/67)

19 Ιουλίου 1968 (Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου¹)

Τέσσερα αγόρια ηλικίας δεκαπέντε και δεκαέξι ετών κατατάχτηκαν στο Βρετανικό στόλο για περίοδο εννέα ετών. Τα αιτήματά τους για απαλλαγή από την υπηρεσία για διάφορους προσωπικούς λόγους απορρίφθηκαν από τις Αρχές. Λόγω της απόρριψής αυτής, οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι περιήλθαν σε καθεστώς ειλωτείας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η στρατιωτική θητεία των προσφευγόντων δεν ισοδυναμούσε με ειλωτεία κατά το Άρθρο 4, παρ. 1 (απαγόρευση δουλείας και ειλωτείας) της Σύμβασης και κήρυξε τις προσφυγές **απαράδεκτες**.

Χήτος κατά Ελλάδος

4 Ιουνίου 2015

Αυτή η υπόθεση αφορούσε έναν αξιωματικό του στρατού, ο οποίος ήταν υποχρεωμένος να καταβάλει αποζημίωση στο Κράτος προκειμένου να του επιτραπεί να παραιτηθεί πριν από τη λήξη της θητείας του. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ζητήματος αυτού.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 4, παρ. 2** (απαγόρευση καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης. Ειδικότερα, έκρινε ότι η επιθυμία του Κράτους να εξασφαλίσει την απόσβεση της επένδυσής του στην εκπαίδευση αξιωματικών του στρατού και στρατιωτικών γιατρών και να εξασφαλίσει επαρκή στελέχωση δικαιολογεί την απαγόρευση της παραίτησής τους από το στρατό για καθορισμένο από το Κράτος χρονικό διάστημα και την υποχρέωση καταβολής τέλους για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσης και κατάρτισης που έλαβαν κατά τη διάρκεια των ετών εκπαίδευσής τους, πέρα από την καταβολή αμοιβών και κοινωνικών παροχών. Επιπλέον, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι στρατιωτικοί γιατροί, κατά τη διάρκεια των σπουδών και της ειδικότητάς τους, απολάμβαναν προνόμια που δεν ήταν διαθέσιμα σε φοιτητές ιατρικής εκτός στρατού. Ωστόσο, διατάσσοντας τον προσφεύγοντα να καταβάλει, χωρίς καμία διευκόλυνση πληρωμής σε δόσεις, το συνολικό ποσό εξαγοράς των υπόλοιπων χρόνων θητείας, ήτοι 109.527 ευρώ, παρά το ότι εκκρεμούσε προσφυγή ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι Αρχές δεν κατάφεραν να επιτύχουν μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ της προστασίας του ατομικού δικαιώματος του προσφεύγοντος και των συμφερόντων της κοινότητας γενικότερα.

Εμπορία ανθρώπων και/ή εξαναγκαστή πορνεία

¹ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία είχε την έδρα της στο Στρασβούργο από τον Ιούλιο του 1954 έως τον Οκτώβριο του 1999, ήταν ένα όργανο το οποίο επέβλεπε, μαζί με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, τη συμμόρφωση των Συμβαλλόμενων Κρατών προς τις υποχρεώσεις που είχαν αναλάβει βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καταργήθηκε όταν το Δικαστήριο έγινε μόνιμο την 1^η Νοεμβρίου 1998.

Υποχρέωση των Κρατών να προστατεύουν τα θύματα

Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας

7 Ιανουαρίου 2010

Ο προσφεύγων ήταν πατέρας μια νεαρής γυναίκας που πέθανε στην Κύπρο, όπου πήγε για να εργαστεί, το Μάρτιο του 2001. Ισχυρίστηκε ότι η κυπριακή αστυνομία δεν είχε καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να προστατεύσει την κόρη του από την εμπορία ανθρώπων, όσο αυτή ακόμη ζούσε, ούτε για να τιμωρήσει τους υπεύθυνους για το θάνατό της. Επίσης, ισχυρίστηκε ότι οι ρωσικές Αρχές δεν είχαν διερευνήσει την εμπορία και τον επακόλουθο θάνατο της κόρης του, ούτε έλαβαν μέτρα για να την προστατεύσουν από τον κίνδυνο εμπορίας.

Το Δικαστήριο σημείωσε ότι, όπως η δουλεία, έτσι και η εμπορία ανθρώπων, λαμβανομένων υπόψη της φύσης και των σκοπών της εκμετάλλευσης, βασιζόταν στην άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από το δικαίωμα ιδιοκτησίας, αντιμετώπιζε τους ανθρώπους ως αγαθά που αγοράζονται και πωλούνται και υποβάλλονται σε αναγκαστική εργασία, προϋπέθετε τη στενή παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των θυμάτων, των οποίων η ελευθερία κινήσεων είναι συχνά περιορισμένη και συνεπαγόταν τη χρήση βίας και απειλών εναντίον των θυμάτων. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το Άρθρο 4 (απαγόρευση δουλείας και καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης απαγορεύει και την ίδια την εμπορία ανθρώπων. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε **παραβίαση από την Κύπρο των θετικών της υποχρεώσεων**, όπως αυτές απορρέουν από το **Άρθρο 4** της Σύμβασης, σε δύο σημεία: πρώτον, ως προς την παράλειψη θέσπισης κατάλληλου νομικού και διοικητικού πλαισίου για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, ως αποτέλεσμα του υφιστάμενου καθεστώτος για τη θεώρηση εισόδου των καλλιτεχνών και, δεύτερον, ως προς την αποτυχία της αστυνομίας να λάβει επιχειρησιακά μέτρα για την προστασία της κόρης του προσφεύγοντος από την εμπορία ανθρώπων, παρά τις συνθήκες που δημιουργούσαν σοβαρές υποψίες ότι μπορεί να είχε πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων. Περαιτέρω, το Δικαστήριο συμπέρανε ότι ομοίως **υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** της Σύμβασης από τη Ρωσία, δεδομένης της παράλειψης διερεύνησης του τρόπου και τόπου στρατολόγησης της κόρης του προσφεύγοντος και, ειδικότερα, επειδή δεν λήφθηκαν μέτρα για τον εντοπισμό όσων είχαν εμπλακεί στη στρατολόγηση ή των μεθόδων στρατολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση από την Κύπρο του Άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης, ως απόρροια των κυπριακών Αρχών να διερευνήσουν αποτελεσματικά τις συνθήκες θανάτου της κόρης του προσφεύγοντος.

V.F. κατά Γαλλίας (υπ' αριθμ. 7196/10)

29 Νοεμβρίου 2011 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στη διαδικασία απέλασης της προσφεύγουσας στη Χώρα καταγωγής της, τη Νιγηρία. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε, συγκεκριμένα, ότι εάν απελαυνόταν στη Νιγηρία, κινδύνευε να στρατολογηθεί ξανά από το δίκτυο πορνείας από το οποίο είχε ξεφύγει και να εκτεθεί σε αντίποινα από τους άμεσα εμπλεκόμενους, χωρίς οι νιγηριανές Αρχές να είναι σε θέση να την προστατεύσουν.

Ισχυρίστηκε ότι, κατά τη γνώμη της, οι γαλλικές Αρχές είχαν την υποχρέωση να μην απελαύνουν εν δυνάμει θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη. Παρότι το Δικαστήριο γνώριζε τις διαστάσεις που είχε λάβει το φαινόμενο της εμπορίας νιγηριανών γυναικών στη Γαλλία και τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες αυτές ώστε να προβούν σε καταγγελία προκειμένου να ζητήσουν προστασία, έκρινε ότι τα αποδεικτικά μέσα που προσκόμισε εν προκειμένω η προσφεύγουσα δεν επαρκούσαν για να αποδειχτεί ότι οι αστυνομικές Αρχές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν, κατά την έκδοση της απόφασης της απέλασης, ότι η προσφεύγουσα είχε πέσει θύμα ενός δικτύου εμπορίας ανθρώπων. Όσον αφορά στον κίνδυνο της επαναστρατολόγησης της προσφεύγουσας στο δίκτυο πορνείας στη Νιγηρία, το Δικαστήριο έκρινε ότι, παρότι η νομοθεσία της Νιγηρίας αναφορικά με την πρόληψη της πορνείας και την αντιμετώπιση τέτοιων δικτύων δεν είχε επιτύχει πλήρως τους στόχους της, είχε παρόλα αυτά σημειωθεί σημαντική πρόοδος και ήταν πιθανό η προσφεύγουσα να λάβει βοήθεια κατά την επιστροφή της.

Βλέπε επίσης: [Idemugia κατά Γαλλίας](#), απόφαση επί του παραδεκτού της 27ης Μαρτίου 2012.

M. και λοιποί κατά Ιταλίας και Βουλγαρίας (υπ' αριθμ. 40020/03)

31 Ιουλίου 2012

Οι προσφεύγοντες, καταγωγής Πομά και βουλγαρικής ιθαγένειας, ισχυρίστηκαν ότι, αφού έφτασαν στην Ιταλία για να βρουν δουλειά, η κόρη τους κρατήθηκε από μια οικογένεια Ρομά σε ένα χωριό υπό την απειλή όπλου, αναγκάστηκε να εργαστεί και να κλέψει και κακοποιήθηκε σεξουαλικά. Ισχυρίστηκαν επίσης ότι οι ιταλικές Αρχές δεν διερεύνησαν επαρκώς τα γεγονότα αυτά.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτες**, ως προδήλως αβάσιμες, τις προσφυγές των προσφευγόντων **βάσει του Άρθρου 4** (απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης. Διαπίστωσε ότι δεν υπήρχαν στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη της ισχυριζόμενης εμπορίας ανθρώπων. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ιταλικές Αρχές δεν είχαν διερευνήσει αποτελεσματικά την καταγγελία των προσφευγόντων ότι η κόρη τους, ανήλικη κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, είχε υποστεί επανειλημμένα σωματική βία και βιασμό στη βίλα όπου κρατούνταν. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης ως προς το διαδικαστικό της σκέλος. Το Δικαστήριο, τέλος, έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 3** της Σύμβασης σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν οι ιταλικές Αρχές για την απελευθέρωση του πρώτου προσφευγόντος.

F.A. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 20658/11)

10 Σεπτεμβρίου 2013 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Η προσφεύγουσα, πολίτης Γκάνα, ισχυρίστηκε ότι είχε διακινηθεί προς το Ηνωμένο Βασίλειο και ότι είχε εξαναγκαστεί σε πορνεία. Ισχυρίστηκε ότι η απέλασή της προς τη Γκάνα θα την εξέθεσε στον κίνδυνο να πέσει στα χέρια είτε των παλιών της διακινητών είτε νέων. Ισχυρίστηκε, επιπλέον, ότι έχοντας προσβληθεί από τον ιό

HIV στο Ηνωμένο Βασίλειο, εξαιτίας του ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, το Κράτος είχε τη θετική υποχρέωση να της επιτρέψει να παραμείνει στη Χώρα, προκειμένου να έχει πρόσβαση στην απαραίτητη ιατρική περίθαλψη.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτη** την προσφυγή βάσει των Άρθρων 3 (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) και 4 (απαγόρευση δουλείας και αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης. Παρατήρησε, επιπλέον, ότι η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να προσφύγει ενώπιον του ανώτατου δικαστηρίου και να υποβάλει όλους τις ισχυρισμούς της βάσει της Σύμβασης. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν είχε προσφύγει ενώπιον του ανώτατου δικαστηρίου, δεν τήρησε τις προϋποθέσεις του άρθρου 35, παρ. 1 (προϋποθέσεις παραδεκτού) της Σύμβασης.

L.E. κατά Ελλάδας (υπ' αριθμ. 71545/12)

21 Ιανουαρίου 2016

Αυτή η υπόθεση αφορούσε την προσφυγή μιας πολίτη Νιγηρίας, η οποία εξαναγκάστηκε σε πορνεία στην Ελλάδα. Επίσημως αναγνωρισμένη ως θύμα εμπορίας ανθρώπων για σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η προσφεύγουσα χρειάστηκε, ωστόσο, να περιμένει περισσότερο από εννέα μήνες, από τη στιγμή που ενημέρωσε τις Αρχές για την κατάστασή της, πριν της χορηγηθεί από τη δικαιοσύνη το καθεστώς αυτό. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η αποτυχία του ελληνικού Κράτους να αντεπεξέλθει στις θετικές υποχρεώσεις του σύμφωνα με το Άρθρο 4 (απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης είχε ως συνέπεια την παραβίαση της διάταξης αυτής.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση δουλείας και καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης. Διαπίστωσε, ειδικότερα, ότι μια σειρά ελλείψεων είχαν επηρεάσει την αποτελεσματικότητα της προκαταρκτικής έρευνας και της διερεύνησης της υπόθεσης. Όσον αφορά στις διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες, το Δικαστήριο διαπίστωσε επίσης πολλαπλές καθυστερήσεις και ελλείψεις σχετικά με τις διαδικαστικές υποχρεώσεις του ελληνικού Κράτους. Το Δικαστήριο κατέληξε επίσης ότι, στην προκειμένη περίπτωση, υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 6 παρ. 1** (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη εντός εύλογου χρονικού διαστήματος) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν υπερβολική για ένα βαθμό δικαιοδοσίας και δεν ικανοποίησε την απαίτηση «εύλογου χρόνου». Τέλος, το Δικαστήριο διαπίστωσε **παραβίαση του Άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης, λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στην προσφεύγουσα να ασκήσει το δικαίωμά της σε ακρόαση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

J. και λοιποί κατά Αυστρίας (υπ' αριθμ. 58216/12)

17 Ιανουαρίου 2017

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στη διερεύνηση από τις αυστριακές Αρχές μιας καταγγελίας για εμπορία ανθρώπων. Οι δυο προσφεύγουσες, πολίτες Φιλιππίνων, οι οποίες πήγαν στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα προκειμένου να εργαστούν ως οικιακές ή ως εσωτερικές βοηθοί, ισχυρίστηκαν ότι οι εργοδότες τους τους κατάσχεσαν τα διαβατήρια και τις εκμεταλλεύτηκαν. Υποστήριξαν ότι η μεταχείριση

αυτή συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια μίας σύντομης διαμονής στη Βιέννη, όπου τις είχαν πάρει μαζί τους και από όπου κατάφεραν τελικά να ξεφύγουν. Σε συνέχεια της υποβολής μήνυσης από τις προσφεύγουσες κατά των εργοδοτών τους στην Αυστρία, οι Αρχές διαπίστωσαν την αναρμοδιότητά τους για τα εικαζόμενα αδικήματα που διαπράχθηκαν στο εξωτερικό και αποφάσισαν να σταματήσουν τις έρευνες για τα περιστατικά που σημειώθηκαν στην Αυστρία. Οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι ήταν θύματα αναγκαστικής εργασίας και εμπορίας ανθρώπων και ότι οι αυστριακές Αρχές δεν διεξήγαγαν αποτελεσματική και ενδελεχή έρευνα των ισχυρισμών τους. Συγκεκριμένα, υποστήριξαν ότι τα γεγονότα που συνέβησαν στην Αυστρία δεν μπορούσαν να εξεταστούν μεμονωμένα και ότι οι αυστριακές Αρχές είχαν την υποχρέωση, βάσει διεθνούς δικαίου, να διερευνήσουν επίσης τα γεγονότα που συνέβησαν στο εξωτερικό.

Το Δικαστήριο, διαπιστώνοντας ότι οι αυστριακές Αρχές είχαν σεβαστεί την υποχρέωσή τους να προστατεύουν τις προσφεύγουσες ως (εν δυνάμει) θύματα εμπορίας ανθρώπων, έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας), **ούτε του Άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρατήρησε, συγκεκριμένα, ότι η Σύμβαση δεν υποχρέωνε τα Κράτη μέρη να ερευνήσουν τη πρόσληψη των προσφευγουσών στις Φιλιππίνες, ούτε την υποτιθέμενη εκμετάλλευσή τους στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, στο βαθμό που το άρθρο 4 της Σύμβασης δεν απαιτεί από τα Κράτη μέρη να προβλέπουν παγκόσμια δικαιοδοσία για αδικήματα εμπορίας ανθρώπων που διενεργούνται στο εξωτερικό. Περαιτέρω, όσον αφορά στα γεγονότα που συνέβησαν στην Αυστρία, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι Αρχές είχαν λάβει όλα τα μέτρα που ήταν εύλογα αναμενόμενο να έχουν ληφθεί στην προκειμένη περίπτωση. Οι προσφεύγουσες, με τη βοήθεια μιας ΜΚΟ χρηματοδοτούμενης από το Κράτος, εξετάστηκαν από ειδικά εκπαιδευμένους αστυνομικούς, έλαβαν άδεια παραμονής και εργασίας προκειμένου να νομιμοποιήσουν τη παραμονή τους στην Αυστρία, ενώ παράλληλα, στο πλαίσιο προστασίας τους, απαγορεύτηκε η αποκάλυψη προσωπικών τους δεδομένων. Επιπλέον, η έρευνα επί των ισχυρισμών τους σχετικά με τη διαμονή τους στη Βιέννη ήταν επαρκής και, δεδομένων των πραγματικών περιστατικών και των διαθέσιμων αποδεικτικών μέσων, η τελική εκτίμηση των Αρχών υπήρξε εύλογη. Οποιαδήποτε περαιτέρω μέτρα, όπως η κατ' αντιμωλία εξέταση των εργοδοτών των προσφευγουσών, δεν θα είχαν καμία εύλογη προοπτική επιτυχίας, γιατί, αφενός, δεν υπήρχε συμφωνία αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής μεταξύ Αυστρίας και Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, αφετέρου, οι προσφεύγουσες κατέφυγαν στην αστυνομία περίπου ένα χρόνο μετά από τα επίμαχα γεγονότα, όταν οι εργοδότες τους είχαν εγκαταλείψει προ πολλού τη Χώρα.

Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδα

30 Μαρτίου 2017

Οι προσφεύγοντες – 42 πολίτες του Μπαγκλαντές – προσελήφθησαν από τα τέλη του 2012 ως τις αρχές του 2013 στην Αθήνα και σε άλλα μέρη της Ελλάδας, χωρίς άδεια εργασίας στην Ελλάδα, προκειμένου να εργαστούν στο μεγαλύτερο αγρόκτημα φράουλας στη Μανωλάδα. Οι εργοδότες τους δεν πλήρωσαν τους προσφεύγοντες και τους άφησαν να εργάζονται σε δύσκολες υλικές συνθήκες, υπό

την εποπτεία ενόπλων φρουρών. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι υποβλήθηκαν σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία. Υποστήριξαν επίσης ότι το Κράτος είχε την υποχρέωση να αποτρέψει την υποβολή τους σε εμπορία ανθρώπων, να υιοθετήσει προληπτικά μέτρα για το σκοπό αυτό και να τιμωρήσει τους εργοδότες.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 4 παρ. 2** (απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης, κρίνοντας ότι οι προσφεύγοντες δεν προστατεύτηκαν αποτελεσματικά από το ελληνικό Κράτος. Το Δικαστήριο έκρινε, ειδικότερα, ότι η κατάσταση των προσφευγόντων συνιστούσε εμπορία ανθρώπων και αναγκαστική εργασία, διευκρινίζοντας ότι η εργασιακή εκμετάλλευση αποτελεί μορφή εμπορίας ανθρώπων. Επίσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Κράτος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του να αποτρέψει την εμπορία ανθρώπων, να προστατεύσει τα θύματα, να διερευνήσει αποτελεσματικά τα τελεσθέντα εγκλήματα και να τιμωρήσει τους υπεύθυνους για την εμπορία.

Εκκρεμούσα προσφυγή

S.M. κατά Κροατίας (υπ' αριθμ. 60561/14)

19 Ιουλίου 2018 (Απόφαση τμήματος)- η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως το Δεκέμβριο του 2018

Η υπόθεση αφορά τους ισχυρισμούς μίας πολίτη της Κροατίας ότι εξαναγκάστηκε σε πορνεία. Συγκεκριμένα, ισχυρίστηκε ότι οι αρχές απέτυχαν να ανταποκριθούν επαρκώς στην καταγγελία της και ότι η Κροατία δε διαθέτει κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους ζητημάτων.

Στην απόφαση του Τμήματος της 19ης Ιουλίου 2018, το Δικαστήριο έκρινε, με έξι ψήφους υπέρ και μία ψήφο κατά, ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4 της Σύμβασης. Αρχικά, το Τμήμα έκρινε ότι το Άρθρο 4 εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις όπως αυτή της προσφεύγουσας, οι οποίες περιλαμβάνουν την εμπορία ανθρώπων και την εκμετάλλευση γυναικών με στόχο την πορνεία, ακόμα και αν δεν υπήρχε κανένα διεθνές στοιχείο στην υπόθεσή της. Το Τμήμα συνέχισε διαπιστώνοντας ότι, παρά την ύπαρξη επαρκούς νομοθετικού πλαισίου στην Κροατία για την ποινικοποίηση της εμπορίας ανθρώπων, την εξαναγκαστής πορνείας και της εκμετάλλευσης της πορνείας, υπήρχαν ελλείψεις κατά την έρευνα των αρχών στην υπόθεση της προσφεύγουσας. Πιο συγκεκριμένα, δεν διεξήχθησαν συνεντεύξεις όλων των πιθανών μαρτύρων και κατόπιν διαπίστωσης ότι είχε προσφέρει εθελοντικά τις σεξουαλικές υπηρεσίες της για να απαλλαγεί ο κατηγορούμενος, δεν έλαβαν υπόψιν τους τη διεθνή νομοθεσία σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, σύμφωνα με την οποία η συναίνεση του θύματος είναι αδιάφορη.

Στις 3 Δεκεμβρίου 2018, η Επιτροπή του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης αποδέχτηκε το αίτημα της Κροατικής κυβέρνησης να παραπεμφθεί η υπόθεση στο Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης. Στις 15 Μαΐου 2019 έγινε η ακρόαση της υπόθεσης ενώπιον του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης.

T.I. και λοιποί κατά Ελλάδος (υπ' αριθμ. 40311/10)

Προσφυγή που κοινοποιήθηκε στη ελληνική Κυβέρνηση στις 6 Σεπτεμβρίου 2016

Αναγνωρισμένοι ως θύματα εμπορίας ανθρώπων, οι προσφεύγοντες, τρεις Ρώσοι πολίτες, ισχυρίστηκαν ότι το ελληνικό Κράτος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του

να τιμωρήσει και να διώξει τις σχετικές με την εμπορία ανθρώπων πράξεις που είχαν τελεστεί στις υποθέσεις τους.

Το Δικαστήριο κοινοποίησε την προσφυγή στην Ελληνική Κυβέρνηση και έθεσε ερωτήματα στα μέρη δυνάμει των Άρθρων 4 (απαγόρευση δουλείας και καταναγκαστικών έργων), 6 (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη) και 13 (δικαίωμα σε αποτελεσματική προσφυγή) της Σύμβασης.

Zoletić και άλλοι κατά Αζερμπαϊτζάν (υπ' αριθμ. 20116/12)

Προσφυγή που κοινοποιήθηκε στην κυβέρνηση του Αζερμπαϊτζάν στις 6 Ιουλίου 2017

Οι προσφεύγοντες -πολίτες Βοσνίας-Ερζεγοβίνης- ισχυρίστηκαν συγκεκριμένα ότι υποβλήθηκαν σε εμπορία και αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία στο Αζερμπαϊτζάν ενώ εργάζονταν σε οικοδομές.

Το Δικαστήριο κοινοποίησε την προσφυγή στην Κυβέρνηση του Αζερμπαϊτζάν και έθεσε ερωτήσεις στα μέρη υπό τα Άρθρα 4 (απαγόρευση της δουλείας και καταναγκαστικών έργων) και 6.παρ. 1 (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη) της Σύμβασης και του Άρθρου 1 (προστασία ιδιοκτησίας) του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης.

V.C.L. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 77587/12)

Προσφυγή που κοινοποιήθηκε στην κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στις 5 Μαρτίου 2018

Ο προσφεύγων, πολίτης Βιετνάμ, ισχυρίστηκε συγκεκριμένα ότι, αναφορικά με την καταδίκη του για αδικήματα περί ναρκωτικών, η Γενική Εισαγγελία και η αστυνομία παραβίασαν τη θετική τους υποχρέωση να διερευνήσουν τους ισχυρισμούς του ότι ήταν θύμα εμπορίας.

Το Δικαστήριο κοινοποίησε την προσφυγή στην Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και έθεσε ερωτήσεις στα μέρη υπό τα Άρθρα 4 (απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων) 6 (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη) και 34 (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) της Σύμβασης.

Εκκρεμεί όμοια αίτηση: **A.N. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 74603/12)**, κοινοποιήθηκε στην κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στις 19 Ιουνίου 2018.

Καθεστώς πρόσφυγα και άδεια διαμονής

L.R. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 49113/09)

14 Ιουνίου 2011 (Απόφαση διαγραφής της προσφυγής)

Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι υπήρξε θύμα εμπορίας από την Ιταλία στο Ηνωμένο Βασίλειο από έναν άντρα πολίτη Αλβανίας, ο οποίος την εξανάγκασε σε πορνεία σε νυκτερινό κέντρο, συγκεντρώνοντας όλα της τα κέρδη. Εκείνη δραπέτευσε και διέμενε σε ένα κρυφό καταφύγιο. Ισχυρίστηκε ότι η απέλασή της

από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Αλβανία θα την εξέθετε στον κίνδυνο να τύχει μεταχείρισης αντίθετης, μεταξύ άλλων, με το Άρθρο 4 (απαγόρευση δουλείας και καταναγκαστικών έργων).

Το Δικαστήριο **αποφάσισε να διαγράψει την προσφυγή από το πινάκιο**, σύμφωνα με το Άρθρο 37 (διαγραφή προσφυγών) της Σύμβασης, καθώς διαπίστωσε ότι στην προσφεύγουσα και την κόρη της είχε αναγνωριστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο το καθεστώς πρόσφυγα και ότι δεν υπήρχε πλέον κίνδυνος απέλασης στην Αλβανία. Η Κυβέρνηση, επίσης, είχε αναλάβει την υποχρέωση να παράσχει στην προσφεύγουσα ένα ποσό για την κάλυψη των νομικών εξόδων που κατέβαλε η ίδια.

D.H. κατά Φιλανδίας (υπ' αριθμ. 30815/09)

28 Ιουνίου 2011 (Απόφαση διαγραφής της προσφυγής)

Ο προσφεύγων, Σομαλός πολίτης γεννηθείς το 1992, έφτασε με πλοίο στην Ιταλία το Νοέμβριο του 2007. Ήθελε να διαφύγει από την πόλη Μογκαντίσου όπου, όπως ισχυρίστηκε, είχε εξαναγκαστεί σε στρατιωτική κατάταξη μετά την κατάρρευση των διοικητικών δομών της χώρας, και όπου είχε διακινδυνεύσει τη ζωή του στα χέρια των Αιθιοπιανών στρατευμάτων που σκοπό είχαν τη σύλληψη και εκτέλεση νέων Σομαλών στρατιωτών. Οι ιταλικές αρχές τον εγκατέλειψαν στους δρόμους της Ρώμης το χειμώνα του 2007 χωρίς καμία βοήθεια ή πόρους. Διαρκώς πεινούσε, κρύωνε και κακοποιούνταν σωματικά και λεκτικά στους δρόμους, και από την αστυνομία στο Μιλάνο στην οποία είχε καταφύγει για βοήθεια. Τελικά, κατέληξε θύμα εμπορίας στη Φιλανδία, όπου έκανε αίτηση για χορήγηση ασύλου, η οποία απορρίφθηκε το Φεβρουάριο του 2010. Ο προσφεύγων διαμαρτυρήθηκε ότι, αν επέστρεφε στην Ιταλία, θα διέτρεχε τον κίνδυνο να τύχει απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης σε αντίθεση με το Άρθρο 3 της Σύμβασης, δεδομένου ιδίως ότι ήταν ασυνόδευτος ανήλικος.

Το Δικαστήριο **αποφάσισε να διαγράψει την προσφυγή από το πινάκιο**, σύμφωνα με το Άρθρο 37 (διαγραφή προσφυγών) της Σύμβασης, καθώς είχε χορηγηθεί στον προσφεύγοντα άδεια μόνιμης διαμονής στη Φιλανδία και δεν μπορούσε πλέον να εκδοθεί σε βάρος του εντολή απέλασης. Το Δικαστήριο, έτσι, θεώρησε ότι το ζήτημα από το οποίο εγείρονταν οι αιτιάσεις σε αυτήν την υπόθεση είχε επιλυθεί.

O.G.O. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (υπ' αριθμ. 13950/12)

18 Φεβρουαρίου 2014 (Απόφαση διαγραφής της προσφυγής)

Η προσφεύγουσα, Νιγηριανή πολίτης, η οποία ισχυριζόταν ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων, ισχυρίστηκε ότι η απέλασή της στη Νιγηρία θα την εξέθετε σε πραγματικό κίνδυνο να αποτελέσει εκ νέου θύμα εμπορίας.

Το Δικαστήριο **αποφάσισε να διαγράψει την προσφυγή από το πινάκιο**, σύμφωνα με το Άρθρο 37 (διαγραφή προσφυγών) της Σύμβασης, σημειώνοντας ότι η προσφεύγουσα δε διέτρεχε πλέον τον κίνδυνο απέλασης, καθώς της είχε αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα και της είχε χορηγηθεί αορίστου χρόνου άδεια παραμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον, οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν δεχτεί ότι υπήρξε θύμα εμπορίας.

Εργασία κρατούμενων

De Wilde, Ooms και Versyp («Υποθέσεις αλητείας») κατά Βελγίου

18 Ιουνίου 1971

Οι προσφεύγοντες καταδικάστηκαν για το αδίκημα της αλητείας και κρατήθηκαν σε ειδικά κέντρα κράτησης, όπου εξαναγκάστηκαν να εργαστούν έναντι ελάχιστης αμοιβής. Ισχυρίστηκαν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν έναντι παράλογα μικρής αμοιβής και υπό την απειλή πειθαρχικών κυρώσεων.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση δουλείας και καταναγκαστικών έργων) της Σύμβασης, δεδομένου ότι η εργασία των προσφευγόντων στα κέντρα κράτησης δεν υπερέβη τα επιτρεπόμενα από τη Σύμβαση όρια, διότι είχε ως στόχο την επανένταξη των κρατούμενων και ήταν συγκρίσιμη με αυτήν που επιβάλλεται σε πολλά άλλα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Van Droogenbroeck κατά Βελγίου

24 Ιουνίου 1982

Ο προσφεύγων κρίθηκε ένοχος για κλοπή και του επιβλήθηκε ο όρος, με την ολοκλήρωση της διετούς ποινής φυλάκισης, να τεθεί στη διάθεση του Κράτους για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο θα μπορούσε να ξαναβρεθεί σε καθεστώς κράτησης. Ισχυρίστηκε ότι κρατήθηκε σε καθεστώς δουλείας, δεδομένου ότι εξαρτιόταν από «τις επιθυμίες της διοίκησης» και ότι ήταν αναγκασμένος να εργάζεται προκειμένου να συγκεντρώσει χρήματα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση δουλείας ή αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης. Επισήμανε ότι η κατάσταση του προσφευγόντος μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ειλωτεία μόνο αν αφορούσε μια ιδιαίτερα σοβαρή μορφή στέρησης της ελευθερίας, κάτι που δεν συνέβη στην προκειμένη περίπτωση. Επιπλέον, η εργασία που του ζητήθηκε να εκτελέσει δεν υπερέβη τα συνήθη όρια στο συγκεκριμένο πλαίσιο, στο βαθμό που στόχος της ήταν να τον βοηθήσει να επανενταχτεί στην κοινωνία.

Stummer κατά Αυστρίας

7 Ιουλίου 2011 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Ο προσφεύγων, ο οποίος πέρασε περίπου εικοσιοκτώ χρόνια της ζωής του στη φυλακή, υποστήριξε συγκεκριμένα ότι τα ευρωπαϊκά πρότυπα είχαν αλλάξει τόσο πολύ ώστε η εργασία στη φυλακή χωρίς υπαγωγή στο συνταξιοδοτικό σύστημα να μην μπορεί πλέον να θεωρείται ως «εργασία που κανονικά απαιτείται από κρατούμενο», η οποία αποκλείεται από τον όρο «δουλεία και αναγκαστική εργασία» που απαγορεύεται σύμφωνα με το Άρθρο 4 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4** (απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης. Έκρινε ότι, ενόψει της έλλειψης ευρωπαϊκής συναίνεσης σχετικά με το ζήτημα της υπαγωγής των κρατούμενων που εργάζονται στο συνταξιοδοτικό σύστημα, η πρακτική των Κρατών μελών του Συμβουλίου της

Ευρώπης δεν μπορούσε να θεμελιώσει μια τέτοια ερμηνεία. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι σε αυτήν την υπόθεση **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου** (προστασία της ιδιοκτησίας) στη Σύμβαση.

Zhelyazkon κατά Βουλγαρίας

9 Οκτωβρίου 2012

Ο προσφεύγων κρίθηκε ένοχος για ελαφριάς μορφής βανδαλισμό επειδή προσέβαλε έναν Εισαγγελέα. Καταδικάστηκε σε ποινή κράτησης δύο εβδομάδων, κατά τη διάρκεια της οποίας έπρεπε να εργαστεί σε ένα δημοτικό έργο ανάπτυξης υποδομών. Ισχυρίστηκε, ειδικότερα, ότι υποβλήθηκε σε αναγκαστική εργασία, λαμβανομένου υπόψη ότι εργάστηκε αμισθί.

Το Δικαστήριο έκρινε **απαράδεκτη** την προσφυγή ως προδήλως αβάσιμη, σύμφωνα με το **Άρθρο 4** (απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης.

Floroiu κατά Ρουμανίας

12 Μαρτίου 2013 (Απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, ο οποίος είχε καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης πέντε ετών και έξι μηνών για κλοπή, είχε τη δυνατότητα, κατόπιν αίτησής του, να εργαστεί για τη συντήρηση του χώρου στάθμευσης της φυλακής ενώ εξέτιε την ποινή του. Δεδομένου ότι το έργο αυτό θεωρήθηκε ότι αφορούσε στην καθημερινή λειτουργία της φυλακής, δεν αμείφτηκε, αλλά έλαβε, σε αντάλλαγμα, μείωση της ποινής που θα εξέτιε κατά 37 ημέρες. Ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρίστηκε ότι δεν αμείφτηκε για την εργασία που πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, δεδομένων των συνθηκών στην προκειμένη υπόθεση, η εργασία που ολοκληρώθηκε από τον προσφεύγοντα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «εργασία που κανονικά απαιτείται από κρατούμενο» με την έννοια του Άρθρου 4 παρ. 3 στοιχείο α' της Σύμβασης. Έκρινε, για το λόγο αυτό, την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη.

Meier κατά Ελβετίας

9 Φεβρουαρίου 2016

Αυτή η υπόθεση αφορούσε στην υποχρέωση εργασίας κρατούμενου που επιβλήθηκε σε άτομο που βρισκόταν ήδη σε ηλικία συνταξιοδότησης. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ειδικά ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματός του να μην υπόκειται σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 4 παρ. 2** (απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας) της Σύμβασης. Παρατήρησε, ειδικότερα, ότι δεν υπάρχει συναίνεση μεταξύ των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορικά με την υποχρέωση των κρατούμενων να εργάζονται μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Συνεπώς, τόνισε ότι, αφενός, οι ελβετικές Αρχές διέθεταν ένα σημαντικό περιθώριο διακριτικής ευχέρειας, αφετέρου, είναι αδύνατο να συναχθεί από το Άρθρο 4 της Σύμβασης η απόλυτη απαγόρευση. Η υποχρεωτική εργασία που πραγματοποιήθηκε από τον προσφεύγοντα κατά τη διάρκεια της κράτησής του μπορούσε λοιπόν να θεωρηθεί

«εργασία που κανονικά απαιτείται από κρατούμενο», για τους σκοπούς του Άρθρου 4 της Σύμβασης. Για το λόγο αυτό, δεν συνιστά «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» κατά την έννοια του Άρθρου αυτού.

Κείμενα και έγγραφα

Βλέπε ιδίως:

- [Οδηγός για το Άρθρο 4 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου – Απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας](#), έγγραφο που συντάχθηκε από το Γραφείο Νομικού Συμβούλου (*Directorate of the Jurisconsult*).
-

Επικοινωνία για τον Τύπο:

Τηλ.: +33 (0)3 90 21 42 08